

BERETNING FOR LANDSMØTEPERIODEN 2009-2010

INNHOOLD

KAPITTEL 1 - STYRET OG ARBEIDSGRUNNLAGET

- 1.1 Styrets sammensetning
- 1.2 Handlingsprogrammet
- 1.3 Styrets møter og arbeide
 - 1.3.1 Vår- og høstmøter
 - 1.3.2 Redaktørforeningens årbok
 - 1.3.3 Høringsuttalelser
- 1.4 Regionforeningene
- 1.5 Valgkomiteen
- 1.6 Sekretariatet

KAPITTEL 2 - REDAKTØRINSTITUTTET

- 2.1 Redaktørens rettslige ansvar
- 2.2 Redaksjonelle stiftelser

KAPITTEL 3 – LOVGIVNING

- 3.1 Innsyn og åpenhet
 - 3.1.1 Innsyn og åpenhet i forvaltningen
 - 3.1.1.1. Offentlighetslov og ny elektronisk postjournal
 - 3.1.1.2. Eget program for skattelister
 - 3.1.1.3. Nye innsynsregler for Stortinget
 - 3.1.1.4. Endringer i kommuneloven
 - 3.1.2 Åpenhet i rettspleien
 - 3.1.2.1 Fotografering/opptak i retten
 - 3.1.3 Nyhetsretten
 - 3.1.3.1 Eksklusivitet for offentlige informasjon
 - 3.1.4 Skattelisterne
- 3.2 Ærekrenkelser, privatliv med mer
- 3.3. Annen medierett i straffeloven
- 3.4 Anonymitetsrett og kildevern
 - 3.4.1. Metodekontrollutvalget
 - 3.4.2. Datalagringsdirektivet
- 3.5 Kringkastingsloven

KAPITTEL 4 – RETTSPRAKSIS

- 4.1 Ærekrenkelsessaker
- 4.2 Privatlivets fred
- 4.3 Andre krenkelsessaker
- 4.4 Midlertidige forføyninger
- 4.5 Arbeidsrettssaker
- 4.6 Innsynssaker
- 4.7 Kildevern
- 4.7 Andre saker

KAPITTEL 5 - ETIKK

- 5.1 Pressens Faglige Utvalg
 - 5.1.1. Generalsekretærens initiativrett
 - 5.1.2. Advokatklager
 - 5.1.3. Dobbeltbehandling PFU – domstol

KAPITTEL 6 – MEDIEPOLITIKK

- 6.1 Pressestøtte

KAPITTEL 7 - ØVRIG VIRKSOMHET

- 7.1 Norsk Presseforbund
- 7.2 Kopinor og Norwaco
- 7.3 Vederlagsfondet
- 7.4 Bibliotekvederlaget
- 7.5 Pressens Faglitteraturfond (PFF)
- 7.6 Pressens Stipendfond
- 7.7 Felleskasser med NJ
 - 7.7.1 Pressens Arbeidsledighetskasse
 - 7.7.2 Pressens Gravferdskasse
- 7.8 Andre fellestiltak
 - 7.8.1 Pressehistorien
- 7.9 Samarbeid med MBL
- 7.10 Samarbeid med IPI Norge
- 7.11 Øvrig representasjon

KAPITTEL 8 - MEDLEMMENE

- 8.1 Medlemsutviklingen
- 8.2 Rådgivningstjeneste
- 8.3 Redaktørkonflikter
- 8.4 Kurs og seminarer

KAPITTEL 9 – FORENINGENS ØKONOMI

- 9.1 Foreningens forpliktelser
 - 9.1.1. Norsk Presseforbund
 - 9.1.2. Institutt for Journalistikk
- 9.2 Sluttord

KAPITTEL 1 - STYRET OG ARBEIDSGRUNNLAGET

NRs forrige landsmøte ble avviklet i Oslo 23. april 2009 i forbindelse med det tradisjonelle vårmøtet og faglige konferanse. Landsmøteperioden er to år. Denne beretningen dekker kalenderårene 2009 og 2010.

1. 1 Styrets sammensetning

NR-styret fikk etter valget i 2009 følgende sammensetning:

Leder: Harald Stanghelle (Aftenposten)

Nestleder: Arne Blix (Adresseavisen)

Medlemmer:

- Ellen Arnstad (Henne)
- Jens Olai Jenssen (Oppland Arbeiderblad)
- Siri Zachariassen (Østlandets Blad)
- Hans-Tore Bjerkaas (NRK)
- Reidunn Kjelling Nybø (Avisa Nordland)
- Trine Eilertsen (Bergens Tidende)
- Espen Egil Hansen (VG Nett)

Vararepresentanter:

1. Hilde Garlid, Solabladet
2. Elisabeth Netland, VestNytt
3. Roger Bergersen, Fremover ¹⁾
4. Maj-Lis Stordal, Hjemmet
5. Hanna Relling Berg, Sunnmørsposten

Første varamedlem er fast innkalt til styrets møter. Øvrige varamedlemmer blir innkalt ved eventuelle forfall fra styremedlemmer.

¹⁾ Roger Bergersen fratrådte som redaktør i Fremover og dermed også som vararepresentant i november 2010.

1.2 Handlingsprogrammet

Landsmøtet 23. april 2009 ga sin enstemmige tilslutning til det foreslåtte handlingsprogrammet for perioden 2009-2011:

1. Hovedopdrag:

- NR er en forening til forsvar for redaktørinstituttet, ytringsfrihet og meningsmangfold
- NR skal arbeide for gode journalistiske rammevilkår, journalistisk kvalitet og mediens troverdighet
- NR skal samle og inspirere medlemmene

2. Fokusområder for perioden 2009-2011:

- **Kvalitet** – i journalistikken
- **Kompetanse** – om redaktørrollen og utøvelsen av denne – uavhengig av organisering og plattformer
- **Kontakt** – mellom redaktører, og mellom redaktører, andre aktører og publikum

3. Mål og tiltak for perioden 2009-2011:

- **KVALITET i journalistikken – oppfyllelse av samfunnsansvaret**
 - Utarbeide en årlig analyse av sentrale trekk i medieutviklingen. Analysen skal omfatte publikums forståelse av hvordan vi løser vårt samfunnsoppdrag, vår egen legitimitet og vår evne til å speile et samfunn publikum kan kjenne seg igjen i. Det er et mål å løfte frem de gode eksemplene. Analysen utføres i samarbeid med kompetente og anerkjente instanser.
 - Utarbeide en "kvalitetsmanual" til bruk i alle redaksjoner som ønsker det. Manualen bør være et dynamisk verktøy, som gir rom for erfaringsutvekslinger mellom redaksjoner og som er gjenstand for jevnlig revisjoner.
 - Utarbeide en analyse av utviklingen i PFU, med vekt på konkrete punkter som den enkelte redaksjon kan dra lærdom av og bruke i sitt eget interne etikkarbeid og i løpende publisistiske vurderinger.
- **KOMPETANSE om redaktørrollen og utøvelsen av denne – uavhengig av organisering og plattformer**
 - Utarbeide en redaktørhåndbok som gir kortfattede innføringer, faktainformasjon og råd og tips for håndtering av redaktørrollen.
 - Bygge ut tilbudet om kvalifiserte kompetansetiltak for utøvelse av lederrollen, gjennom møter, seminarer og nettforum
 - Arbeide for å tydeliggjøre redaktørrollen i konserner og mediehus
 - Arbeide for revisjon av Redaktørplakatens veiledende normer og fornye og formidle NRs standardkontrakter
- **KONTAKT mellom redaktører, og mellom redaktører, andre aktører og publikum**
 - Etablere en egen nettside for mediekritikk og –debatt
 - Ruste opp NRs hjemmesider for å kunne tilby viktig faktainformasjon og etablere kontaktforum mellom ulike grupper redaktører
 - Bidra til økt aktivitet i regionforeningene, tilpasset lokale prioriteringer og handlingsplaner
 - Etablere et eget mellomlederforum med tilbud om kompetanseutvikling og erfaringsutveksling særlig for mellomlederne

4. Løpende arbeid og forpliktelser 2009-2011:

- Arbeide for internasjonal regel- og rettsutvikling som kan verne og styrke ytringsfriheten, og i forsvarlig omfang bidra til bygging av nettverk og organisasjoner i andre land og regioner
- Følge opp arbeidet med endringer i injurielovgivningen og andre lovforslag som berører ytringsfrihetens grenser
- Fortsatt arbeidet for opphevelse av forbudet mot politisk TV-reklame og for minst mulig diskriminerende regler for formidling av slik reklame, også etter dommen i TV-Vest-saken i EMD.
- Arbeide aktivt i forhold til Storting og regjering i forbindelse med aktuelle lover og regler som gjelder åpenhet, herunder blant annet implementeringen av ny offentlighetslov og en nødvendig revisjon av kommunelovens regler om møteoffentlighet.
- Arbeide aktivt for lovendringer som kan bidra til å styrke kildevernet
- I samarbeid med andre medieorganisasjoner, fortsatt jobbe for en mediepolitikk som gjennom blant annet forskning, utdanning, produksjonsstøtte og momsfristak bidrar til mangfold og forutsigbare rammevilkår.”
- Delta aktivt i den mediepolitiske og mediefaglige debatten, gjennom kronikker, innlegg, deltakelse i debatter, foredrag, forelesninger osv.
- Følge opp dokumentet ”Det gode medieeierskap”, blant annet for å tydeliggjøre redaktørens samfunnsrolle og mediernes samfunnsoppdrag, blant annet sett i lys av endrede rammebetingelser og kommersielt press.
- Bidra til erfaringsutveksling og tips med tanke på at flest mulig redaksjoner skal levere redaksjonelt regnskap eller samfunnsregnskap
- Aktivt bidra til å øke redaktørenes kunnskaper om sentrale endringer i rammevilkår, teknologi og medievaner, med sikte på å øke bevisstheten rundt utøvelsen av redaktørrollen
- Bistå redaksjoner eller regioner som ønsker bistand til utforming av interne etiske regelverk.
- Arrangere årlige redaktørkurs i samarbeid med Institutt for Journalistikk.
- Arrangere egne årlige samlinger for nye medlemmer.
- Arrangere egne årlige seminarer for mellomledere.
- Gjennomføre undersøkelse av lønns- og arbeidsvilkår for redaktører i 2009 og 2011.
- Opprettholde høy service og beredskapsgrad overfor medlemmer som trenger råd og bistand. I prinsippet skal sekretariatet være tilgjengelige døgnet rundt, 365 dager i året.
- Utvikle og oppdatere veiledninger og verktøy til bruk for redaktører i konfliktsituasjoner
- Opptre aktivt som rådgivere og meglere for redaktører som søker bistand i NRs sekretariatet, i forbindelse med ulike typer konfliktsituasjoner
- Delta aktivt i arbeidet med å utvikle og vedlikeholde pressens felles nettsted for offentlighet, www.offentlighet.no
- Drifte og markedsføre NRs base for lederkandidater, www.redaksjonslederbasen.no
- Sørge for at NR er en synlig aktør i alle deler av medielandskapet.

1.3 Styrets møter og arbeid

NR-styret hadde i 2009 sju styremøter og i 2010 var det seks styremøter. Det ble behandlet henholdsvis 59 og 57 saker i disse møtene.

I forrige periode hadde styret hadde henholdsvis seks og fire styremøter i 2007 og 2008, der det ble behandlet henholdsvis 46 og 38 saker.

1.3.1 Vår- og høstmøter

Mens landsmøtet i 2007 samlet et rekordhøyt deltakerantall som for første gang i NRs historie nærmet seg 200, har oppmøtet i denne landsmøteperioden gått ned. I hovedsak må det tilskrives finanskrisen. Det samlede deltakerantall på de fire stormøtene gikk ned fra 560 i perioden 2007-2008 til 486 i 2009-2010.

Landsmøtet i Oslo i 2009 samlet 145 deltakere, mens vårmøtet i tilknytning til de nordiske mediedager i Bergen i 2010 trakk 131 deltakere. Høstmøtene, som tradisjonelt har hatt et noe lavere deltakerantall, hadde henholdsvis 108 (Gardermoen) og 102 deltakere i 2009 og 2010. Det siste møtet ble arrangert i tilknytning til Norsk Presseforbunds 100 års jubileum og det var i tillegg også et fellesarrangement med Oslo Redaktørforening.

1.3.2 Redaktørforeningens årbok

Redaktørforeningens årbok har vært utgitt siden 1998, som et ledd i foreningens arbeid med å initiere faglitteratur som retter seg mot redaksjonelle ledere. Utgivelsen av årboken ble i hovedsak finansiert ved støtte fra Pressens Faglitteraturfond (PFF). Boken ble trykt fram til og med 2007, og siden distribuert elektronisk som pdf-fil.

Årboken 2009 ble distribuert som pdf, men er ikke utgitt i 2010. Opprinnelig var det meningen at årboken skulle erstattes av artikkelpublisering med debatt på nored.no, men denne omleggingen er blitt forsinket.

Derimot utga NR i 2010 Redaktørhåndboken "Slik blir du en bedre redaktør", som har vist seg å bli svært populær, og nå er solgt eller distribuert i over 500 eksemplarer.

1.3.3 Høringsuttalelser

I perioden har NR, enten alene eller i samarbeid med andre presseorganisasjoner, blant annet avgitt uttalelser om:

- Ekomloven
- Samkommunemodellen
- Offentlighet i nye regnskapsregler for Norges Bank
- Kirkeloven – klageadgang i innsynssaker
- Lov om offentlige anskaffelser
- Representasjonsforskriften – ansattevalg til selskapsstyrer
- Metodekontrollutvalget, bl a om kildevern
- Endringer i reklameavbruddsreglene i fjernsyn
- Datalagringsdirektivet
- NOU 2009:14 - Et helhetlig diskrimineringsvern
- Etableringstilskudd og samisk språkstøtte
- Etterkontroll av personopplysningsloven

- Delrevisjon av reglene om offentlighet i rettspleien - pressebegrepet
- Direktivet om audiovisuelle medietjenester
- Lov om offentlige undersøkelseskommissjoner
- Personvernkomisjonens innstilling (NOU 2009:1)
- Statlig kommunikasjonspolitik
- Tiltak mot skatteunndragelser NOU 2009:4
- Utkast til forskrift om reservasjonsregisteret
- Skiftelovutvalget, NOU 2007
- Domstolsadministrasjonen - elektroniske pressemapper
- Endring av NRK-plakaten
- Forslag om å oppheve forbudet mot politisk tv-reklame
- Pressestøtte
- Økt innsyn i benådningssaker
- Reklameavbrudd i fjernsyn
- Konkurranseloven - taushetsplikt
- Ny injurielov ny straffelov
- Fritt kanalvalg

De fleste uttalelser av denne art fra Norsk Redaktørforening blir lagt ut på foreningens hjemmesider – www.nored.no

1.4 Regionforeningene

Norsk Redaktørforening har ni regionale foreninger. De organiserer og gir faglige tilbud til NRs medlemmer innenfor den enkelte forenings geografiske nedslagsfelt. På landsmøtet i 2009 ble vedtektene endret slik at foreningene dels blir sterkere integrert i NR og dels får økt formell uavhengighet av hensyn til at hver forening skal kunne forvalte sin egen økonomi. I den forbindelse krever bankene etter ny lovgivning at foreningene skal være registrert i Brønnøysund-registrene. Siste tilpasning til dette er forberedt gjennom ytterligere endring av NR-vedtektene til årets landsmøte. Fra og med 2011 fastsettes all kontingent av NR-styret og den samlede medlemskontingent innkreves av NR og fordeles til regionforeningene. Aktiviteten i regionforeningene har i hovedsak vært som tidligere, men med en viss økning i seminarvirksomhet. Det er planlagt ytterligere styrking av regionforeningens arbeid med egne seminarer og med regionale fagkonferanser.

Ved landsmøteperiodens utløp har regionforeningene følgende valgte ledere: I parentes er angitt ledere som har innehatt vervet tidligere i landsmøteperioden:

Nordnorsk Redaktørforening: Jan-Eirik *Hanssen*, Avis Nordland

Trøndelag Redaktørforening: Tor *Rød*, NRK

Møre og Romsdal Redaktørforening: Richard *Nergaard*, Romsdals Budstikke

Vestafjelske Redaktørforening: Jan Inge *Fardal*, Sogn Avis

Rogaland og Agder Redaktørforening: Tom *Hetland*, Stavanger Aftenblad

VeTeBu Redaktørforening: Jan Roaldset, Sandefjords Blad

Oplandenes Redaktørforening: Torbjørn *Moen*, Valdres

Oslo Redaktørforening: Kjersti Løken *Stavrum*, Aftenposten

Østfold Redaktørforening: Øivind *Lågbu*, Fredriksstad Blad

1.5 Valgkomiteen

Landsmøtet i 2009 valgte følgende valgkomite, som også var valgkomite i forrige landsmøteperiode: Tom *Hetland*, Stavanger Aftenblad (leder), Grethe Gynnild *Johnsen*, NRK (medlem), Thor *Woje*, *Romerikes Blad* (medlem), og Astrid *Aure*, KK (varamedlem).

1.6 Sekretariatet

Norsk Redaktørforening har kontorfellesskap med Norsk Presseforbund. NR-sekretariatet har tre fast ansatte medarbeidere. I tillegg til NR-oppgavene utføres det også sekretariatsarbeid mot godtgjørelse for Oslo Redaktørforening. Dessuten utføres sekretariatsarbeid for NRs vederlagsfond, Pressens Stipendfond og for International Press Institute i Norge.

Sekretariatet består av generalsekretær Nils E. Øy, assisterende generalsekretær Arne Jensen og sekretær Monica Andersen i halv stilling for NR og halv stilling for NP.

KAPITTEL 2 – REDAKTØRINSTITUTTET

Redaktørinstituttet defineres som *«prinsippet om redaktørens uavhengige forvaltning av ytrings- og informasjonsfriheten gjennom massemedier, med mandat fra eier, med selvpålagte samfunnsoppgaver som fri informasjonsformidling, kritisk granskning av maktavere og mangfold i meningsdannelse - og med juridisk ansvar bare overfor lov og domstol»*.

Redaktørinstituttet er et institutt i bevegelse. Det er prinsipielt rotfestet i både lovverk og avtaleverk, og forståelsen av og oppfatningen av instituttet påvirkes av endringer som finner sted i de byggeklossene instituttet hviler på.

2.1 Redaktørens rettslige ansvar

Et redaksjonelt eneansvar, etter noenlunde samme modell som i Sverige har vært et siktemål for Norsk Redaktørforening like siden foreningen ble startet. Stortinget har aldri villet gi et slikt objektivt ansvar, fordi man i Norge har lagt så sterk vekt på det naturlige ansvarssystem. Det særlige redaktøransvar ble skrevet inn i straffeloven 1902 § 431 som supplerende ansvarsregel, med særlig tanke på ytringer som ble publisert som anonyme.

I forbindelse med en rekke utredninger de siste ti-årene har NR gjentatt sitt forslag om å innføre eneansvar-systemet også i Norge. Ytringsfrihetskommisjonen valgte ikke å ta direkte stilling til spørsmålet, men foreslo at spørsmålet bør utredes i forbindelse med behovet for en helhetlig medieansvarslov i Norge. Justisdepartementet og Kulturdepartementet sluttet seg til forslaget om at dette bør utredes, og i mandatet til det såkalte Medieansvarsutvalget, som ble

ned satt sommeren 2009, ble dette tatt med i mandatet. Utvalget skal etter planen legge fram sin innstilling våren 2011.

Den nye straffeloven, som er vedtatt i Stortinget i tre omganger i årene 2005-2009. Loven inneholder flere lovbestemmelser som berører redaktørens stilling. Det gjelder først og fremst bestemmelsen om det særlige redaktøransvar, tidligere §431 i straffeloven av 1902. I den nye straffeloven har bestemmelsen fått paragrafnummer 269 og ny språkform, men ingen realitetsendringer. Bestemmelsen er heller ikke gjort teknologinøytral, på grunn av usikkerheten omkring virkninger for nettpubublikasjoner. I nye straffelovens §270 er flere av de redaktørbestemmelsene i gjeldende straffelov innarbeidet. Det gjelder bestemmelsen om plikt til å oppgi redaktørens navn, plikten til å innta imøtegåelse og definisjonen av redaktører i loven. Bestemmelsen om plikt til å gjengi resultat av ærekrenkelsessaker og forbudet mot grovt uriktig eller misvisende referat fra forhandlinger i retten eller fra myndighetsorganer, er falt bort. Endelig er fjernet også den alderdommelige bestemmelse om plikten til å levere et eksemplar av trykte skrifter til stedets politi.

2.2 Redaksjonelle stiftelser

Redaksjonelle stiftelser til vern om redaktørinstituttet og avisens uavhengighet kom inn i norske aviser i begynnelsen av 1980-årene. Slik organisering skjedde først og fremst som et forsvarsverk mot de såkalte "nye eiere" som gjorde oppkjøp av avisaksjer og selskaper, og som vern for den redaksjonelle integritet og avisenes vedtektsfestede formål. Det var Dagbladet som var først ute med en stiftelsesmodell. Den ble etablert 26. september 1984. Senere kom flere etter, og i dag kan vi telle 15 forskjellige stiftelsesordninger i norsk presse. De har stort sett samme formål, men organisering og eierstatus i forhold til mediebedriften er ulikt ordnet.

I forbindelse med etableringen av et felles selskap for regionavisene gjennom MedieNorge ASA er det i beretningsperioden etablert redaksjonelle stiftelser også i Stavanger Aftenblad og i Fædrelandsvennen. Bergens Tidende og Aftenposten har allerede en slik stiftelse. Også i Polaris Media er det etablert en lignende modell

.

KAPITTEL 3 – LOVGIVNING

3.1 Innsyn og åpenhet

3.1.1. Innsyn og åpenhet i forvaltningen

3.1.1.1. Offentlighetslov og ny elektronisk postjournal

Den viktigste enkeltsaken hva gjelder innsyn og åpenhet i forvaltningen i perioden har utvilsomt vært iverksettelsen av den nye offentlighetsloven fra 1. januar 2009.

I tilknytning til iverksettelsen av den nye offentlighetsloven bebudet regjeringen samtidig iverksettelse av en ny og allment tilgjengelig elektronisk postjournal for departementer og ytre statsetater (OEP), til erstatning for ”prøveordningen” som var begrenset til rundt 250 redaksjoner (EPJ), med brukernavn og passord. Åpningen av OEP skjedde først i mai måned 2010 med de fleste departementer på plass, men pr 1. april 2011 var det fortsatt en rekke direktorater som ikke var på plass. På grunn av dette er heller ikke §6 i offentlegforskriften – som pålegger sentrale statlige myndigheter å ha journal på nett - iverksatt ennå.

Medieorganisasjonene har engasjert seg for å opprettholde EPJ av hensyn til de journalene bakover i tid som ligger i denne løsningen.

3.1.1.2. Eget program for skattelistede

I forbindelse med endringen i ligningsloven, slik at mediene igjen fikk tilgang til elektroniske versjoner av de komplette skattelistede, har NR både i 2009 og 2010 sørget for oppgradering av en egen programvare (Taxy), som gjør det lettere å konvertere dataene inn i excel-ark. Opplegget har i praksis vært selvfinansierende ved at hver redaksjon har betalt et mindre beløp for tilgang til programmet.

3.1.1.3 Nye innsynregler for Stortinget

Vi nevner også at Stortinget, i mars 2009, vedtok nye regler for offentlighet for sin egen virksomhet, regler som på flere punkter innebærer utvidet åpenhet og forbedringer, sammenlignet med de tidligere reglene.

3.1.1.4 Endringer i kommuneloven

Våren 2009 endret Stortinget kommuneloven, etter forslag fra regjeringen. Heller ikke denne gangen klarte kommunaldepartementet å fremme et konkret forslag til ny formulering av den ”materielle” bestemmelsen om åpne og lukkede dører i folkevalgte organer (§31 nr 5). Vi fikk heller ikke gjennomslag for å fastslå at vedtak om lukking av møter skal kunne bringes inn til lovlighetskontroll hos Fylkesmannen av ”enhver”. Ordningen ble avgrenset til å gjelde grupper av medlemmer i det gjeldende organet. Derimot fikk presseorganisasjonene gjennomslag for kravet om protokollering av og hjemmelshenvisning i alle vedtak om å lukke dørene.

3.1.2. Åpenhet i rettspleien

Gjeldende regler om åpenhet i rettspleien er på flere måter modne for revisjon, og både NR og andre medieorganisasjoner har gjentatte ganger bedt om revisjon om de forskjellige reglene på området. Et utvalg under Domstoladministrasjonen har vært i arbeid med å foreslå endringer i forskriften ”Offentlighet i rettspleien”. Innstillingen fra utvalget kom til behandling i Domstoladministrasjonens styre i april 2011 og skal videresendes til Justisdepartementet.

Aller eldst på dette området er retningslinjene som ble gitt av Riksadvokaten i 1981, om opplysninger fra etterforskning i straffesaker og av Justisdepartementet om forholdet mellom mediene og politiet. Det har vært meningen at Politiregisterloven og forskrifter til denne skal avløse 1981-rundskrivet. Loven er for lengst vedtatt i Stortinget, men arbeidet med forskrifter har trukket ut. NP og NR oversendte innspill til disse forskriftene høsten 2010, men på grunn av forsinkelse med utskiftninger av datautstyr til politiet er det antydnet at ikrafttreden av loven

først skjer sammen med ny straffelov 1. april 2012. Medieorganisasjonene har i flere sammenhenger arbeidet for å få utredning av offentlighet i rettspleien etter svensk mønster, men har ikke fått gjennombrudd verken i forbindelse med Politiregisterloven eller med Metodekontrollutvalgets utredning.

3.1.2.1 Fotografering/opptak i retten

Domstolloven §131a om forbud mot fotografering og opptak under straffesaker ble som kjent endret ved Stortingets behandling 4. juni 1999 av nye bestemmelser om offentlighet i rettspleien og kildevern. De nye bestemmelsene ble dels gitt i domstolloven og dels i ny bestemmelse i straffeloven §390c, og her skulle bli mistenkte/siktede i politiets varetekt være omfattet av et fotoforbud. Vedtaket møtte sterk kritikk og ble aldri sanksjonert i statsråd. I forbindelse med forslag til ny straffelov fremlagt 19. desember 2008 bestemte regjeringen seg for endelig å gravlegge hele endringen om utvidet fotograferingsforbud. Stortinget fulgte opp dette ved endelig å gravlegge de omstridte lovendringene.

3.1.3 Nyhetsretten

3.1.3.1 Eksklusivitet for offentlige informasjon

Også i denne landsmøteperioden har det offentliges stadig sterkere tendens til å gjøre egen informasjon "eksklusiv" vært et tilbakevendende tema. NR har satt temaet på dagsorden gjennom blant annet vår- og høstmøtene. NR har også vært engasjert i forbindelse med utarbeidelsen av en ny informasjonspolicy for staten.

3.1.4 Skattelister

Våren 2007 foreslo regjeringen å endre ligningsloven, slik at pressen igjen fikk tilgang til komplette skattelister i elektronisk form. Listene har etter dette blitt levert med de samme data som tidligere, med unntak av fødselsnummer (men fødselsår). Skattedataene har vært levert som "flate" filer, og har derfor som utgangspunkt vært vanskelige å konvertere til formater som muliggjør utnyttelse til statistiske og andre formål. NR har på dette grunnlaget initiert og organisert utvikling av en egen programvare, som er videreformidlet til de redaksjoner som ønsker det, til selvkost. Se eller punkt 3.1.1.3.

I desember 2010 sendte Finansdepartementet ut forslag til ny innstramming i reglene om videre bruk av skattelister, med sikte på å hindre full offentliggjøring av listene. Etter det nye forslaget skal allmennheten kunne søke opplysning om enkeltpersoners ligningsresultat på Skatteetatens hjemmesider og opplysningene skal være tilgjengelig hele året. For mediene vil det være adgang til å få fullstendige lister til journalistisk bearbeidelse og bruk, men under forutsetning at man godtar en avtale om ikke å publisere listene verken på papir eller elektronisk. NR uttalte i høringsrunden en prinsipiell uenighet i redusert offentlighet, men at ordningen for mediene, med utlevering til journalistisk bruk, er tilfredsstillende i så måte.

3.2 Ærekrenkelser, privatliv m.v.

I mai 2009 vedtok Stortinget tredje og siste del av ny straffeloven (straffeloven 2005), til avløsning av straffeloven 1902. Iverksettelsen av den nye loven er ventet først å skje i 2012.

Som nevnt i forrige beretning engasjert NR en særlig sakkyndig konsulent, advokat Anine Kierulf, til å bistå sekretariatet med høringsuttalelse. Sammen med Vidar Strømme i Advokatfirmaet Schjødt og advokat Jon Wessel-Aas i NRK, utarbeidet hun også forslag til ny lovparagraf i erstatningsloven, som ledd i NRs forslag om å fjerne straffesanksjoner i straffetretten. Forslaget vant gehør både i Justisdepartementet og Stortinget. Også på enkelte andre punkter når det gjaldt redaktørbestemmelser i nye straffeloven vant NR fram med sine synspunkter.

Nye straffeloven inneholder også en modernisert utgave av bestemmelsen om privatlivets fred, uten at den skal bety reelle endringer i rettstilstanden bortsett fra økt strafferamme. Denne er hevet fra tre måneder til ett år, til tross for at fengselsstraff aldri har vært anvendt av domstolene siden bestemmelsen kom inn i straffeloven i 1889. NR, som i utgangspunktet var positive til å beholde en straffebestemmelse for krenkelse av privatlivet, gikk i mot utvidelsen av strafferammen ved behandlingen i Stortinget, men til ingen nytte.

3.3 Annen medierett i straffeloven

Annet sted i beretningen er nevnt at de utvidede fotograferingsforbud som ble vedtatt i straffeloven og domstolloven i 1999 ble endelig begravd gjennom vedtak om ny straffelov i mai 2009. En annen bestemmelse som omsider også begraves er blasfemiparagrafen, etter en debatt vinteren 2009 som tør være godt kjent. Begraves gjør også bestemmelser som det var sterk strid om i mellomkrigsårene, nemlig §130 som hjemler straff for villedende og feilaktig framstilling av offentlige myndigheter og straffeloven §432 som setter straff for den som i trykt skrift og grovt uaktsomt gjengir grovt misvisende eller grovt uriktige referater fra rettens eller andre myndigheters forhandlinger.

3.4 Anonymitetsrett og kildevern

NR har i flere sammenhenger påpekt at innbyggernes anonymitetsrett og derav følgende kildevern i mediene er under stadig sterkere press av ny lovgivning, særlig i forbindelse med tiltak mot terrortrussel, og på grunn av ny teknologi. Det er derfor viktig både at mediene selv skjerper sin årvåkenhet i forbindelse med vern av kilder, og at lovgiverne følger opp med å fylle de hull som etter hvert er oppstått i lovverket på dette området.

3.4.1 Metodekontrollutvalget

Justisdepartementet henviste spørsmål om kildevernets fremtid til det såkalte Metodekontrollutvalgets arbeid. Da utvalget fremla sin innstilling i juni 2009, i NOU 2009:15 *Skjult informasjon – åpen kontroll*, viste det seg at utvalget ikke oppfattet mandatet slik vi trodde.

Utvalget behandler kildevernet primært i relasjon til politimetoder. NR har presisert flere punkter hvor vi mener at kildevernet er for dårlig dekket, både i høringsuttalelsen til Metodekontrollutvalget, til Personvernkommisjonen og i forbindelse med høringsuttalelser til forslaget om å implementere Datalagringsdirektivet i norsk lovgivning.

3.4.2 Datalagringsdirektivet

Debatten om EUs datalagringsdirektiv og implementering i norsk lov kom til å prege store deler av beretningsperioden. Det tok lang tid å avklare hva Regjeringen ville gå inn for, ettersom bare Arbeiderpartiet av de tre regjeringspartiene ville innføre hovedelementene i direktivet i Norge. Først i desember 2010 kom regjeringens flertall med sitt endelige forslag til lovendringer, tre kvart år etter at høringsrunden var avsluttet. I mars 2011 ble det klart at et flertall i Høyres gruppe ville støtte et moderert forslag om datalagringsplikt i 6 måneder (regjeringen foreslo 12), samt flere tiltak med sikte på bedret rettssikkerhet i forbindelse med lagring og eventuell utlevering og bruk hos politi og domstoler.

NR advarte i to høringsrunder mot å gjennomføre direktivet, men uttalte at dersom dette likevel skulle skje, at det bare måtte blir lagringsplikt etter direktivets minimum – 6 måneder. Dessuten stilte NR krav om sterkt forbedring av ulike regler om kildevern og høyre skranker for domstolkontrollert utlevering og bruk av slike data.

3.5 Kringkastingsloven

Kringkastingslovgivningen har ikke vært gjenstand for omfattende endringer i landsmøteperioden. NR har avgitt høringsuttalelse i forhold til følgende saker som gjelder endringer i loven eller forskriftene:

- Uavhengighet for medietilsynet
- Endringer i reklameavbruddsreglene i fjernsyn
- Direktivet om audiovisuelle medietjenester
- Endring av NRK-plakaten
- Forslag om å oppheve forbudet mot politisk tv-reklame
- Fritt kanalvalg
- TV-dekning av store begivenheter

KAPITTEL 4 – RETTSPRAKSIS

4.1 Ærekrenkelsessaker

De siste årene er det anlagt færre ærekrenkelsessaker mot norske medier enn noen gang siden 1970. I løpet av 2009 og 2010 ble det startet behandling i førsteinstans i kun fire ærekrenkelsessaker mot norske nyhetsmedier. Fellende dom ble avsagt i én av dem, og denne avgjørelsen er anket. I forrige beretningsperiode ble det startet fem nye ærekrenkelsessaker for domstolene.

En oppsiktsvekkende avgjørelse ble avsagt i Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) i Strasbourg 9. april 2009 da Kongeriket Norge ble felt for ikke å gi oppreisning til saksøker som ble trukket inn i etterforskningen av Baneheia-drapene i den aller første fasen. Mannen

fikk medhold i norske domstoler for sitt krav overfor TV2, men tapte tilsvarende sak mot Fædrelandsvennen. Den siste ble klagt inn for EMD, som konkluderte med at Høyesteretts dissensavgjørelse i saken var i strid med EMK artikkel 8 om privatlivets fred. Den norske stat ble dermed pålagt å betale oppreisning til saksøkeren. Advokat Per Danielsen forsøkte deretter å få ærekrenkelsessaken mot Fædrelandsvennen gjenåpnet for norsk rett, men dette ble endelig avvist av Høyesterett i en avgjørelse 7. april 2010.

4.2 Privatlivets fred

Det er ikke reist nye søksmål mot nyhetsmedier for krenkelse av privatlivets fred i perioden, men endelig avgjørelse i den såkalte Bryllupsfotosaken – som skal være oversendt til EMD i Strasbourg – foreligger ikke.

I en avgjørelse i Oslo tingrett fikk en av hustruen til ”Bokhandleren i Kabul” medhold i at Åsne Seierstad og Cappelen Forlag hadde krenket privatlivets fred gjennom boken med samme navn. Avgjørelsen er anket og ventes behandlet i lagmannsretten i november 2011.

En sak om krenkelse av privatlivets fred i en lokalhistorisk bok fikk sin endelige avgjørelse i Høyesterett i mars 2010. Saken var anlagt mot forfatter av boken av hans tidligere kone, som mente at hennes tidligere ektemann hadde krenket privatlivets fred ved å fortelle om deres samliv på det småbruket de i sin tid drev sammen. Hustruen vant fram både i tingrett og i lagmannsrett, men i Høyesterett ble det full frifinnelse av forfatteren. Førstvoterende uttalte blant annet:

”Omtalen kan etter min oppfatning likevel ikke anses som rettsstridig. En beskrivelse av dyreholdet hører naturlig hjemme i en beretning om livet på et småbruk. Opplysningene som formidles, er ikke spesielt følsomme. Det benyttes heller ikke nærgående formuleringer eller nedsettende karakteristikker. Personomtale og personkarakteristika har ut fra de hensyn jeg tidligere har redegjort for, i utgangspunktet en naturlig plass også i lokalhistoriske beretninger. Beskrivelser som gir et ufordelaktig helhetsinntrykk av den som omtales, kan ikke uten videre anses som rettsstridig. Den aktuelle fremstillingens innhold og form må etter min oppfatning sies å ligge innenfor den frihet historieskriveren eller selvbiografen må ha til å beskrive personer som har deltatt i ens liv og levnet. Rettsstridskravet er derfor ikke oppfylt. Konstatning av rettsstrid i saken her, vil kunne ha store konsekvenser for særlig biografiske og historiske fremstillinger i sin alminnelighet.”

4.3 Andre krenkelsessaker

Advokat Per Danielsen og redaktør Trygve Hegnar møttes i Oslo tingrett i mai 2010 i en strid om rettslig tilsvarsrett etter straffeloven §430. Det er ytterst få kjente rettsavgjørelser etter denne paragrafen, som altså er en rettslig parallell til Vær Varsom-plakatens punkt 4.15. Danielsen sendte et innlegg til Kapital for å gi tilsvar til en omtale bladet hadde av hans mange tvister med redaktør Trygve Hegnar. Da han ikke fikk dette på trykk i Kapital, gikk han til privat straffesak med krav om at Hegnar skulle ilegges en bot på 250.000 kroner og pålegges å betale saksomkostningene. Oslo tingrett kom til at tilsvaret ikke bare imøtegikk faktiske påstander, men også inneholdt tolkninger og vurderinger – og Kapital hadde da ingen plikt til å ta innlegget inn fordi det er en plikt som omfatter å oppta innlegget ”uforandret”. Etter som redaktøren heller ikke kan redigere innlegget, kan han altså nekte – selv om retten gir Danielsen medhold i at han hadde tilsvarsrett til å imøtegå de faktiske påstandene. Hegnar

og Kapital ble frifunnet. Danielsen har anket avgjørelsen og ankesaken kommer opp i desember 2011.

4.4 Midlertidige forføyninger

I beretningsperioden 2007-2008 var det tegn til at antall krav om midlertidige forføyninger mot mediene skulle øke i antall. I denne beretningsperioden har vi imidlertid bare registrert en slik sak, nemlig kravet mot VG Nett om å fjerne omtale av en navngitt ung norsk pike som var fengslet i Bolivia, siktet for smugling av narkotiske midler. I den aktuelle saken avsa Byfogden i Oslo kjennelse om at redaktøren ble pålagt å fjerne de påklagde innholdet uten muntlige forhandlinger og dermed kontradiksjon fra VG Nett, og på toppen av det hele ble VG Netts redaktør Espen Egil Hansen ringt opp av politiet nattetid med krav om å fullføre fjerningen. VG Nett krevde muntlig forhandling og etter dette ble den første kjennelsen opphevet. Både VG Nett og NR har protestert mot politiets opptreden i saken.

4.5 Arbeidsrettssaker

Sekretariatet har i landsmøteperioden kun registrert én arbeidsrettssak hvor redaktører har vært involvert. Det gjelder Telepress AS' krav om midlertidig forføyning mot redaktør Arne Joramo (og Telecom Revy), for å hindre at Joramo og Telecom Revy skulle starte det Telepress AS oppfattet som konkurrerende virksomhet i Joramos oppsigelsestid. NRs assisterende generalsekretær vitnet i saken.

4.6 Innsynssaker

En rekke avgjørelse i domstolene om å nekte innsyn i rettsavgjørelser og om referatforbud har blitt prøvd for høyere rett i perioden. Som vi meldte i forrige beretning har sekretariatet engasjert seg i å få prøvd adgangen til å påklage avgjørelser om lukking og forbud i rettspleien, og dette har resultert i flere viktige avgjørelser.

En annen viktig innsynssak fikk sin endelige avgjørelse i Høyesterett 6. april 2010, som også var den aller første rettslige behandling med utgangspunkt i innsynsrett etter Miljøinformasjonsloven, som trådte i kraft 1. januar 2004. Det var i desember 2005 at Oslo og Akershus avdeling av Naturvernforbundet krevde innsyn i bestanden av gammel skog i Nordmarka, som eies av Løvenskiold-Vækerø. Skogeieren ga noen opplysninger, med ikke medhold i innsynskravet – som dermed endte i Klagenemnda for miljøinformasjon. Her fikk Naturvernforbundet så godt som fullt medhold, og Løvenskiold-Vækerø gikk da til søksmål, med NORSKOG og Skogeierforbundet som partshjelpere. Høyesterett kom enstemmig til at innsynskravet måtte oppfylles og informasjonen utleveres med enten fysisk eller elektronisk kartmateriale. Løvenskiold-Vækerø ble også pålagt å dekke Naturvernforbundets sakskostnader med bortimot 500.000 kroner.

4.7 Kildevernsaker

Det har vært en kildevernsak behandlet av domstolene i hvert av de to årene i perioden. I 2009 ble Dagbladet og TV2 pålagt å utlevere bevis i forbindelse med etterforskning av en brannstiftersak i Oslo, mens DinSide (Aller Internett) fikk innrømmet kildevern i Høyesterett for en anonym deltaker i en nettkommentar. Dette er første tilfelle av at den teknologinøytrale

bestemmelsen om kildevern i straffeprosessloven er blitt anvendt og avgjørelsen har stor prinsipiell betydning.

Branntipsersaken startet med at politiet i Oslo i mars 2009 krevde utlevert alle tips som en mistenkt i en brannstiftersak hadde levert til Dagbladet og TV2. Begge redaksjonene motsatte seg dette, men ble pålagt utlevering ved kjennelser i Oslo tingrett 21. april 2009. Begge avgjørelsene ble anket til Borgarting lagmannsrett, som i kjennelse 19. mai 2009 i hovudsak sa seg enig med byretten om at nyhetstips fra siktede som finnes lagret enten på papir eller elektronisk er "ting" i relasjon til regelen om utleveringsplikt etter straffeprosessloven §210 første ledd. Redaksjonene viste i sine prosess-skriv til at kravet ikke var tilstrekkelig spesifisert, og på dette punkt fikk redaksjonene medhold i lagmannsretten. Utleveringskravet ble altså opprettholdt, men spesifisert til tiden september 2002 til desember 2008.

Runesteinsaken startet i domstolene i Hedmarken tingrett 20. april, fortsatte i Eidsivating lagmannsrett 25. mai og ble avsluttet i Høyesterett 16. november. Sakens utgangspunkt var en artikkel på DinSide (Aller Internett) publisert 11. oktober 2009 med overskriften «Kan du finne dette?» I artikkelen omtalte han et verdifullt arkeologisk funn gjort av en person ved hjelp av metalldetektor på en privat eiendom i Staffordshire, England. Artikkelen viste blant annet til norsk lov om funn av fredede kulturminner, som innebærer at den som finner gjenstander fra før 1537 (mynter fra før 1650), skal innlevere disse til det offentlige mot finnerlønn. Etter artikkelen lå det en oppfordring til leserne om å diskutere denne i nettsidens debattfelt. En leser med psevdonymet "Finneren" fortalte at han selv hadde en runesten, funnet i hans hjembygd Ringsaker, i garasjen, og han uttalte at "det kunne ikke falle meg inn å levere den inn i bytte mot knapper og glansbilder". I et senere innlegg fortalte han at han hadde solgt stenen til en dame, som også ville være anonym, for 20.000 kroner

Etter anmeldelse fra kulturmyndighetene i distriktet besluttet Politiet i Hedmark å kreve brukeropplysninger og IP-adresse utlevert fra Aller Internett, som nektet med henvisning til kildevernet. Saken ble så behandlet av tingretten som opprettholdt politiets beslutning, og det samme gjorde lagmannsretten – begge etter nokså summariske og ikke muntlige forhandlinger. Domstolene mente at slikt brukerskapt innhold ikke gikk inn under redaktøransvaret og kildevernet.

Før behandlingen i Høyesterett gikk NR inn som partshjelper på Aller Internetts side, og oppnådde for første gang i historien å bli akseptert av en norsk domstol som partshjelper i en straffesak. I utgangspunktet er dette en ordning som bare gjelder tvistesaker, men fordi kildevernet er det samme både i straffe- og sivilsaker ble partshjelp akseptert i denne sammenheng.

Resultatet tør være godt kjent, der en enstemmig Høyesterett kom til at kildevernet måtte omfatte også brukergenerert innhold skapt under en nettside der en redaktørstyrt redaksjon holdt oppsyn med innholdet, og der redaktøren – som i dette tilfellet – valgte å gi kildevern. I selve spørsmålet om retten likevel skulle gi pålegg om utlevering/vitneplikt, var det en av fem dommere som mente at runesteinens verdi som forn- og kulturminne var så stor at pålegg burde gis. Flertallet på fire la vekt på de skadevirkningene et slik pålegg ville ha for kildevernet som sådan i Norge, og valgte altså å akseptere redaktørens kildevern.

Aller Internett og NR fikk i denne saken – også som første tilfelle i sitt slag – delvis dekket egne sakskostnader.

4.8 Andre saker

Orderudfoto-saken

Høyesteretts bõtlegging i mars 2004 av to redaktører for publisering av bilder av Veronica Orderud i forbindelse med domsavsigelsen i Nes herredsrett 22. juni 2001 ble kort tid etterpå brakt inn for Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) i Strasbourg av de to tidligere redaktørene i henholdsvis Aftenposten og Dagbladet. EMDs avgjørelse kom 16. april 2009, som enstemmig fastslo at bõtleggingen av redaktørene i denne saken ikke var i strid med artikkel 10 i Menneskerettskonvensjonen.

KAPITTEL 5 – ETIKK

5.1. Pressens Faglige Utvalg (PFU)

Antall klager til utvalget har vært svært stabilt i de to siste beretningsperiodene. I 2007-2008 var der til sammen 582 klager, mens det i perioden 2009-2010 er registrert 583 klager. I årene 2004-2006 innkom det rundt 250 klager hvert år, slik at klagetallet har økt noe de siste fire årene.

Fellelser etter Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 om samtidig imøtegåelse er fortsatt det som skjer oftest ved PFU-behandlingen. Henholdsvis 23 og 15 ganger er redaksjoner felt etter denne bestemmelsen i 2009 og 2010. Det siste er to av de 15 fellelsene skjedd med "kritikk". Til sammen 37 fellelser er nøyaktig samme totaltall som i foregående beretningsperiode.

Både NP og NR har nedlagt et stort arbeid for å få ned antall tilfeller av brudd på kravet om samtidig imøtegåelse – tilsynelatende uten hell foreløpig.

5.1.1 Generalsekretærens initiativrett

NPs generalsekretær har som kjent initiativrett overfor PFU mht å bringe klagesaker inn for utvalget. Denne initiativretten er ikke brukt i 2010, mens den ble brukt én gang i 2009. Da ble den brukt til en klage mot Nettavisen på grunn av tekstreklame og avisen ble felt for brudd på Vær Varsom-plakatens punkter 2.6 og 2.7, samt tekstreklameplakaten punkt 1 og 5.

Før 2009 ble initiativretten sist brukt i 2006, også da på grunn av tekstreklame. Bruken av initiativretten er gått dramatisk ned etter årtusenskiftet. På 1990-tallet ble retten brukt 20 ganger, mens det fra og med år 2000 er skjedd ti ganger – og bare to ganger etter 2004.

5.1.2 Advokatklager til utvalget

PFU-sekretariatet har gjennom flere år ført statistikk over antall såkalte advokatklager, det vil si klager som fremmes til PFU gjennom advokat. Det er det selvsagt intet i veien for, men erfaringsmessig er det likevel slik at klager skrevet av advokater har en tendens til å bli svært omfattende med mht klagegrunnlag og dokumentasjon, og ofte svært juridiske i sin tilnæringsmåte – og dermed ofte mer arbeidskrevende for sekretariat og utvalg. Det er en tendens til at klagene blåses opp og at klagene knyttes til flest mulig punkter i plakaten.

Her er utviklingen i advokatklagene de siste årene:

2005: 34 advokatklager av i alt 253 klager =	13,4 prosent.
2006: 44 advokatklager av i alt 255 klager =	17,3 prosent.
2007: 56 advokatklager av i alt 314 klager =	17,8 prosent.
2008: 31 advokatklager av i alt 268 klager =	11,6 prosent
2009: 37 advokatklager av i alt 292 klager =	12,7 prosent
2010: 31 advokatklager av i alt 291 klager =	10,7 prosent

Antall advokatklager toppet seg i 2007, men er gått adskillig ned etterpå. Det har vært antydning at utviklingen kunne tyde på at advokatene i økende grad bruker PFU som en forberedelse til domstolsbehandling, men seneste to års antall bryter i så fall med et slikt mønster. På den andre side har vi faktisk en del flere eksempler på slik dobbeltbehandling de senere årene – som behandles i neste avsnitt.

5.1.3 Dobbeltbehandling PFU - domstol

NR-sekretariatet har i flere år registrert saker som har blitt dobbeltbehandlet, i PFU og i domstol. Siden årtusenskiftet er dette skjedd i et ti-tall saker, der Big Brother-saken (Anette og Rodney) antakelig er den mest kjente. Årsaken til det er at PFU frikjente Se og Hør for brudd på god presseskikk i alle de tre påklagde reportasjene, mens bladet ble dømt for brudd på privatlivets fred av Høyesterett i alle samme tre artiklene. Stor oppmerksomhet var det også om tre saker i 2008; Memo-saken der bladet ble felt både i PFU og i domstol, om enn på ulikt grunnlag, Amok-saken, der Dagbladet også ble felt både i PFU og domstol før saken ble til sist ble forlikt, og endelig Fredly-saken der Dagens Næringsliv ble felt i PFU, og saken rettslig endte i forlik i mars 2009.

Formålet med undersøkelsene av dobbeltbehandlede saker var å se om PFU-avgjørelser ble innhentet med det formål å kunne bruke fellende avgjørelser som argument i rettslige saker. Det er funnet ganske mange dobbeltbehandlinger, men svært få saker der PFU og domstol behandlet samme spørsmål, og bare i en håndfull saker er det tegn til at PFU-avgjørelsen enten ble forsøkt brukt eller kanskje også ble vektlagt i domstolen.

I 2010 var bare én sak som ble behandlet både i PFU og i domstol. Det gjaldt en klage fra en tidligere fotballtrener i Askim Fotballklubb mot nestleder i fotballklubbens styre, Jarle Bentzen, som også er sjefredaktør i Smaalenenes Avis. Treneren kom i et intervju med avisen med angrep på klubbens ledelse og avisen innhentet kommentar fra Bentzen. Det var disse kommentarene treneren påklaget til PFU i sak 2009-090. PFU kom under tvil til at klageren måtte tåle de kommentarer som kom i retur etter de angrep han selv sto bak. Redaktøren ble derfor frifunnet på dette punkt i PFU. I stedet ble redaktøren felt for å opptre i dobbeltrolle som både redaktør og nestleder i styret i fotballklubben, etter punkt 2.3 i Vær Varsom-plakaten. Samtidig gikk treneren til søksmål med krav om oppreisning. Moss tingrett avsa dom 20. oktober 2010 der redaktøren ble dømt til å betale oppreisning med 50.000 kroner. Partene måtte selv bære sine sakskostnader. Redaktøren har krevd avgjørelsen hevet på grunn av saksbehandlingsfeil, i det dommeren har avsagt dom som sivilsak, mens saken var anlagt og behandlet som privat straffesak (IJ-arkivet 2010-06).

En annen av sakene som ble domstolsbehandlet i 2010 ble behandlet av PFU i 2009. Det gjelder PFU-sak 2009-08 – hundeeier mot Budstikka, der avisen ble felt på tre punkter: 3.2, 4.4 og 4.14, bl a fordi klager ikke fikk imøtegå kraftige påstander fra naboer om uforsvarlig hundehold i forbindelse med at en eller flere av hennes hunder skulle ha tatt livet av kaniner tilhørende tre småjenter, samt påstander om at hundene var en trussel for folk i nabolaget.

Hundeeieren krevde i alt 600.000 kroner av avisen, redaktøren og journalisten. I forlikshandlinger tilbød avisen 75.000 kroner, men dette ble ikke akseptert. I Asker og Bærum tingrett, der hundeeieren var selvprosederende og påberopte seg PFU-avgjørelsen, ble avisen blankt frifunnet. Hundeeieren ble pålagt å betale 120.000 kroner i sakskostnader til avisen (IJ-arkivet nr 2010-11).

KAPITTEL 6 - MEDIEPOLITIKK

6.1 Pressestøtte

Regjeringen nedsatte høsten 2009 et utvalg som skulle vurdere statlig pressestøtte/mediestøtte i en ny medietid. I desember 2010 la utvalget fram utredningen i NOU 2011:14 - *Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*. Utvalget delte seg grovt sett på midten, med to ulike forslag til fremtidig plattformnøytrale støtteordninger. Alternativene ble kalt "Omfordelingsalternativet" og "Flermedialitetsalternativet". Hovedforskjellen på de to forslagene var at det førstnevnte ville legge 8 prosent moms på alle medier og så bruke store deler av disse inntektene til delvis kompensasjon og delvis ny støtte. Flermedialitetsalternativet ønsket å opprettholde nullmoms for papiraviser. Utvalget var enige i sine synspunkter på flere underordnede problemstillinger.

NR-styret har parallelt med regjeringsutvalgets arbeid hatt et internt styreutvalg i arbeid med å vurdere ulike problemstillinger innenfor statlig mediestøtte, og i en periode hadde utvalget også tilknyttet en ekstern sekretær.

NR sendte ut en orientering om aktuelle problemstillinger – særlig om moms-spørsmål – etter at det ble klart at Norge ikke er så avhengig av EU-regler om moms som Finansdepartementet har gitt inntrykk av. Dette ble åpenbart etter at EU-kommisjonen sendte ut en grønnbok om momsens fremtid i EU, med høringsfrist 31. mai 2011. NR-styret ønsker i denne forbindelse særlig å få klarlagt om nullmoms kan beholdes for elektronisk distribusjon av produkt som er identisk med trykt avis (som pdf m.v.). Mange mediehus ser muligheter for å få betalt for avisprodukter på denne måten, i en periode der papiravisens opplag går ned.

Høringsfrist for mediestøtteutredningen er 18. april 2011.

KAPITTEL 7 – ØVRIG VIRKSOMHET

7.1 Norsk Presseforbund

Norsk Presseforbund (NP) er et fellesorgan for norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål, og NR er en av forbundets grunnorganisasjoner. Forbundet har et særskilt ansvar innenfor etikk og offentlighet, ved å være sekretariat for Pressens Faglige Utvalg og Offentlighetsutvalget.

NP ledes av et styre på 11 personer, der en av NRs to representanter, sjefredaktør Arne Blix i Adresseavisen er styreleder, mens NRs leder, politisk redaktør i Aftenposten, Harald Stanghelle, er styremedlem. Generalsekretær Nils E. Øy, NR, er varamedlem til styret.

Pressens Faglige Utvalg består av sju representanter, hvorav fire kommer fra pressen. Redaktørmedlemmer er Hilde *Haugsgjerd*, leder fra 2010, (*Aftenposten*) og John Olav *Egeland* (*Dagbladet*), mens Ellen *Arnstad* (*Henne*), Kirsti *Nielsen* (*Rana Blad*) og Håkon *Borud* (*Tønssbergs Blad*) er varamedlemmer til utvalget.

Offentlighetsutvalget har 17 medlemmer, hvorav fem er redaktørrepresentanter. Disse er: Lars *Kise*, *Varden* (nestleder); Berit *Nyman*, DNFF; Elisabeth *Lund-Andersen*, *Allers*; Arne *Jensen*, Norsk Redaktørforening og Nils E. *Øy*, Norsk Redaktørforening; NR kontorfellesskap med NP og har også nært samarbeid med NP i mange spørsmål, deriblant når det gjelder høringer. Mange av høringsuttalelsene som er avgitt i landsmøteperioden er avgitt sammen med NP

Virksomheten i NP blir finansiert ved hjelp av medlemskontingenter. NRs andel av NPs utgifter ligger på godt over en million kroner i året. NR finansierer dette dels gjennom sin egen medlemskontingent og dels gjennom støtte fra NRs vederlagsfond.

NPs bemanning består nå av generalsekretær Per Edgar *Kokkvold*, Trude *Hansen*, Ingrid *Nergården Jortveit*, Kjell *Nyhuus*, Kristine *Holm* og Monica *Andersen* (i halv stilling).

7.2 Kopinor og Norwaco

Norsk Redaktørforening er en av Kopinors 23 medlemsorganisasjoner. På vegne av norske og utenlandske rettighetshavere inngår Kopinor avtaler med utdanningssektoren, offentlig administrasjon, næringsliv og andre typer virksomheter om fotokopiering o.l. fra bøker, aviser, tidsskrifter og andre utgivelser.

Kari *Storsletten*, *Aftenposten*, har vært NRs representant i Kopinors representantskap, med Mode *Steinkjer*, *Dagsavisen*, som vararepresentant. På vegne av opphavsmannsorganisasjonene innenfor journalistisk virksomhet og kritikk har Jahn-Arne *Olsen* (NJ) vært medlem av hovedstyret, med Nils E. *Øy* (NR) som varamedlem. *Øy* har dessuten vært medlem av Internasjonalt utvalg. Arne *Jensen* (NR) har vært medlem av fordelingsstyret.

Norwaco er Kopinors søsterorganisasjon på kabelsektoren, hvilket betyr at organisasjonen innkasserer vederlag for videresending av kringkastingsprogrammer i kabelnett. NR har samordnet sine interesser innenfor Norwaco med Norsk Journalistlag som står for den løpende kontakten med organisasjonen. Av det vederlaget som kommer via Norwaco til NJ/NR mottar NR ni prosent og NJ 91 prosent.

7.3 NRs Vederlagsfond

Vederlagsfondet forvalter midler som norske redaktører mottar fra Kopinor og Norwaco som opphavsmenn.

Fondets styre har bestått av Richard *Nergaard*, *Romsdals Budstikke* (styreleder); Une *Bratberg*, *Vårt Land*, Trine *Eilertsen*, *Bergens Tidende*, og Thor *Woje*, *Romerikes Blad*.

Det er vedtatt egne retningslinjer for forvaltningen av vederlagsmidlene. Her heter det at de i hovedsak som benyttes til kollektive formål til beste for alle redaktører, men også til tiltak av mer individuell karakter.

Inntektene i toårsperioden var samlet på nesten 3,8 millioner kroner, mot omkring 4 millioner kroner i perioden før. I perioden 2005-2006 var inntektene på 3,4 millioner kroner. De samlede utbetalinger i toårsperioden har vært på omkring 3,4 millioner kroner, mot vel 5,3 millioner kroner i foregående periode.

I de to siste beretningsperiodene har fondsstyret brukt oppsparte midler til å satse spesielt på individuelle utdanningsstipend, særlig i forbindelse med etableringen av mastergradsstudium

ved BI, i samarbeid med IJ. Vel to millioner kroner er brukt til dette formålet. Vederlagsfondets styre har ellers vedtatt å prioritere støtte til etikkarbeidet i regi av Norsk Presseforbund (PFU), og redaktørkurs, samt arbeidet i NRs regionforeninger. Det blir også gitt støtte til pressepriser og bistand til redaktører i konflikt.

7.4 Bibliotekvederlaget

Bibliotekvederlaget er et kulturpolitisk virkemiddel som gis som kompensasjon for utlån av vernede verk i bibliotekene. Støtten blir gitt over Kulturdepartementets budsjett.

Norsk Journalistlag og Norsk Redaktørforening mottar i fellesskap om lag tre millioner kroner i årlig vederlag, og fordelingen mellom organisasjonene er cirka 90 prosent på NJ og 10 prosent på NR, samtidig som det er enighet om å overføre alle midlene til et felles fond, Pressens faglitteraturfond (PFF). IJ er sekretariat for fondet.

7.5 Pressens Faglitteraturfond (PFF)

Pressens faglitteraturfond disponerer de Bibliotekvederlagsmidlene som NJ og NR mottar. Midlene skal, som fondets navn tilsier, brukes til å produsere faglitteratur innenfor emnet journalistikk, eller innenfor emner som er tilknyttet journalistikken. Det vil si reportasje-, dokumentar- og debattbøker. Fondet skal skaffe norske journalister og redaktører god norsk faglitteratur til en rimelig pris. Midler fra fondet kan søkes av alle som har opparbeidet rettigheter i forhold til bibliotekvederlaget. NR har mottatt støtte fra fondet til utgivelse både av årbøker og andre bøker.

I styret for Pressens Faglitteraturfond har NR to faste medlemmer og varamedlemmer. Det har i perioden vært Siri *Zachariassen* (Østlandets Blad) p.t. styrets nestleder, og Une *Bratberg* (Vårt Land) med Roy *Freddy Andersen*, (Fredriksstad Blad) og Kenneth *Andresen* (P5) som vararepresentanter.

7.6 Pressens Stipendfond

Pressens Stipendfond ble etablert i 2006 ved at man samlet en rekke eldre og til dels små fond til ett felles stipendfond. I beretningsperioden er det bare utlyst stipend som utgår fra det tidligere Storebrands stipendfond for journalister. I beretningsperioden er det utlyst stipendier for 100.000 kroner årlig.

Fondet ledes av et styre som består av generalsekretærene i NP, NJ og NR. Styret beslutter hvilke stipend fondet skal finansiere hvert år, disse skal utlyses gjennom Institutt for Journalistikk og Pressens Stipendkomite står for utdeling.

I perioden har fondet et overskudd på cirka 280.000 kroner. Ved utløpet av 2010 har fondet en egenkapital på vel 3,5 millioner kroner, hvorav 1,1 er bunden grunnkapital.

7.7 Felleskasser med NJ

For tiden administrerer NJ og NR to felleskasser på vegne av medlemmene. Det er Pressens Arbeidsledighetskasse (PA) og Pressens Gravferdskasse (PG).

7.7.1 Pressens Arbeidsledighetskasse

Pressens Arbeidsledighetskasse er et tilbud som Norsk Journalistlag og Norsk Redaktørforening administrerer i fellesskap, for å bistå og yte hjelp til medlemmer som ufrivillig kommer ut av redaksjonelt arbeid. I landsmøteperioden har gen.sekr. Jahn-Arne *Olsen* (NJ), org. sekr Kirsten *Berg* (NJ), gen.sekr. Nils E. *Øy* (NR) og ass.gen.sekr. Arne *Jensen* sittet i styret.

Utbetalt støtte fra kassen var vel 1,7 millioner kroner i beretningsperioden, mot cirka 300.000 kroner i perioden før. I beretningsperioden ble det søkt om støtte fra kun ett NR-medlem, det samme som i forrige periode. I alt 133 NJ-medlemmer mottok støtte i denne perioden, mot 32 i forrige periode.

Fri egenkapital ved utløpet av 2010 var på 6.4 millioner kroner, mot vel 7.3 millioner kroner ved utløpet av forrige periode. For perioden er det vedtatt ikke å avsette kontingentmidler til kassen.

7.7.2 Pressens Gravferdskasse

Pressens Gravferdskasse utbetaler gravferdsstøtte til pårørende til avdøde medlemmer av NJ og NR, i tråd med reglene for PG-kassen. Gravferdskassens styre utgjøres av de samme personer som i A-kassen.

Støtten som ble utbetalt i 2010 var på 7.577 kroner. I perioden er det utbetalt støtte i forbindelse med dødsfall for 7 NR-medlemmer og 54 NJ-medlemmer. Utbetalingene var samlet på cirka 196.000 og 199.000 kroner i de to årene. Opptjent egenkapital er på cirka 845.000 kroner.

7.8 Andre fellestiltak

7.8.1 Pressehistorien

Arbeidet med å utgi norsk presses historie i fire bind, i regi av Norsk Pressehistorisk Forening, ble fullført i april 2010. Redaksjonen for verket var Hans Fredrik *Dahl* (hovedredaktør), med Martin *Eide*, Rune *Ottosen*, Guri *Hjeltnes* og Idar *Flo* som bindredaktører og Nils E. *Øy* som bilderredaktør.

7.9 Samarbeid med MBL

NR har samarbeidet med MBL i en rekke enkeltsaker i landsmøteperioden, både formelt og mer uformelt. Det gjelder blant annet i arbeidet med flere høringsuttalelser. Det har også i denne perioden vært gjennomført kontaktmøter mellom ledelsen i de to organisasjonene, selv om frekvensen har vært noe lavere enn i forrige periode.

7.10 Samarbeid med IPI Norge

NR-sekretariatet utfører sekretariatsarbeid for International Press Institute Norge, som har i overkant av 50 medlemmer her i landet. Aktiviteten i perioden har vært relativ liten, og de årvisse arrangement av Pressefrihetens Dag – som IPI Norge har stått for sammen med øvrige medieorganisasjoner – ble i perioden ikke arrangert på grunn av at datoen falt på vanskelige ukedager.

7.11 Øvrig representasjon

I tillegg til dem som er nevnt ovenfor har NR utpekt representanter slik:

Institutt for Journalistikk, styret: Jens Olai *Jenssen* (leder) og Arne *Jensen*, varamedlem.

Jury, Den store journalistprisen: Alexandra *Beverfjord*, Dagbladet

Jury, Årets Avistegning: Mari *Velsand*, Nationen.

Jury, Årets Avisside: Trine *Kjus*, Moss Avis.

Norsk Pressehistorisk Forening: Nils E. *Øy*.

Norsk Pressehistories bokstyre: Stig *Finslo* og Arne *Jensen* (vara).

Stiftelsen Dagsavisen: Nils E. *Øy*.

Stiftelsen Smaalenenes Avis: Nils E. *Øy*.

Stiftelsen Fredriksstad Blad: Nils E. *Øy*

Stiftelsen Moss Avis: Trine *Østlyngen*.

KAPITTEL 8 – MEDLEMMENE

8.1 Medlemsutviklingen

Medlemstallet i Norsk Redaktørforening hadde en økning første året av toårsperioden, til i alt 787 medlemmer i mars 2009. Mot slutten av 2009 og i 2010 gikk medlemstallet ned, delvis på grunn av nedleggelse og innskrenkninger etter finanskrisen. Per 1. april i 2011 er medlemstallet 742. Kvinneandelen har økt år for år: det er nå 210 kvinnelige medlemmer i foreningen mot 205 i mars 2009 og 162 i mars 2007. Det vil si at foreningens kvinneandel har økt fra 21,5 i 2007 til 28,3 prosent.

Per 1. april 2011 fordeler medlemmene seg på følgende måte:

Medie	Totalt	Kvinner	Ansvarlig	Underord	Menn	Ansvarlig	Underord
Avis	469	100	27	73	369	136	233
Byrå	14	3	1	2	11	3	8
Kringkasting	85	27	5	22	58	11	47
Magasin	72	48	19	29	24	16	8
Fagpresse	36	16	15	1	20	15	5
Internett	47	13	2	11	34	7	27
Konsern	11	1	0	1	10	1	9
Organisasjon	8	2	0	2	6	4	2

I alt	742	210	69	141	532	193	339
-------	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----

8.2 Rådgivningstjeneste

NRs sekretariat har merket en markant økning i pågangen fra så vel medlemmer som andre med hensyn til råd om publisistiske, presseetiske, medierettslige og arbeidsrettslige spørsmål, samt som foredragsholdere, forelesere, deltakere i debatter, som "kommentatorer" til ulike mediasaker og som rådgivere for ulike andre organisasjoner og aktører i og nært til bransjen. Antallet loggførte henvendelser i 2009 lå på omtrent samme nivå som i 2008, ca 850, mens antallet sank til ca 700 i 2010.

8.3 Redaktørkonflikter

Antallet redaktørkonflikter hvor NR har vært involvert lå på 25 i 2009 og 17 i 2010. Det tilsvarer omtrent nivået i forrige periode, men er omtrent det dobbelte av hva som var vanlig i tidligere år. Et flertall av konfliktene knytter seg til omorganiseringer/endringer, enten internt eller på eiersiden og handler ofte om vedkommende redaktørs fremtidige rolle og forståelsen av den ansettelseskontrakten vedkommende har. Det finnes imidlertid også flere eksempler på mer prinsipielle konflikter knyttet til forholdet mellom redaktør og eier.

8.4 Kurs og seminarer

NR har de siste årene lagt stor vekt på å utvikle et bredere tilbud til medlemmene hva gjelder kurs og seminarer. I tillegg til de tradisjonelle vår- og høstmøtene har NR satt i gang en serie redaktør-kurs på Institutt for Journalistikk. De senere år er det også arrangert årlige velkomstseminarer for nye medlemmer. Tidligere sporadiske mellomlederseminarer er nå erstattet av kursserien NR Kompetanse, der innholdet er mer fleksibelt og tilpasset ulike redaktørfunksjoner og -nivåer. Resultatet er at til tross for noe varierende deltakelse på vår- og høstmøtene, så er det samlede antallet deltakere på arrangementer i NR-regi klart i økning. Tabellen nedenfor viser det samlede tilbudet og antallet deltakere over de siste årene.

NR-medlemmer på møter i NR-regi perioden 2003-2010

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Merknader
Vårmøtet	153	*	126	160	186	153	110	130	*avlyst pga streik
Høstmøtet	146	151	94	101	80	122	110	107	
Bli en bedre redaktør I	-	12	24	22	8	12	7	7	
Bli en bedre redaktør II	-	-	20	23	10	11	10	*	*avlyst
Velkomstseminar	-	-		8	23	34	30	20	
Arbeidsrettskurs	-	-		8	6	15	7	13	
Opphavsrettskurs								7	
Mellomlederseminar	-	-			13	13	-	-	
NR Kompetanse del I								13	
NR Kompetanse del II								13	
NR Kompetanse del III								8	
NR Kompetanse del IV								8	

Totalt	299	163	264	322	326	360	274	326	

KAPITTEL 9 – FORENINGENS ØKONOMI

Økonomien i NR rimelig god, til tross for at begge de to regnskapsårene i perioden har gått med et mindre underskudd. Det skyldes at en del innkjøp og ikke minst full opp-pussing av kontorlokalene i Rådhusgaten 17 er tatt over driften..

9.1 Foreningens forpliktelser

NR har sterke økonomiske forpliktelser først og fremst knyttet til paraplyorganisasjonen Norsk Presseforbund. I noen grad gjelder det også vår felles forsknings- og videreutdannings-senter Institutt for Journalistikk.

9.1.1 Norsk Presseforbund

Kontingentforpliktelsene fra grunnorganisasjonene i Norsk Presseforbund har tradisjonelt hvilt sterkest på de tre organisasjonene som har deltatt lengst i dette arbeidet: NJ, MBL og NR. Hver av oss bidro årlig med omkring 1,3 millioner kroner, og det har vært NRs politikk å bidra like mye som de to andre organisasjonene til tross for vesentlig mindre ressurser. Størsteparten av NRs bidrag – 750.000 kroner – skriver seg fra vederlagsmidler.

9.1.2 Institutt for Journalistikk

Norsk Redaktørforening har ikke hatt noen løpende forpliktelser i forhold til driften av Institutt for Journalistikk i landsmøteperioden.

9.2 Sluttord

I samsvar med regnskapsloven § 3-3 bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av foreningens regnskap for 2007 og 2008.

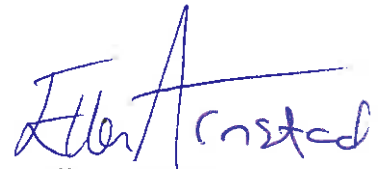
Arbeidsmiljøet anses som godt. Det er ikke rapportert om skader eller ulykker på arbeidsplassen. Foreningen har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Av foreningens tre ansatte er én kvinne.

Foreningens virksomhet medfører verken forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø.

Oslo 12. april 2011

Harald Stanghelle

Arne Blix

Ellen Arnstad

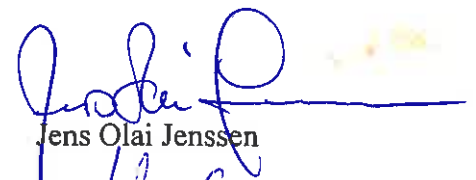
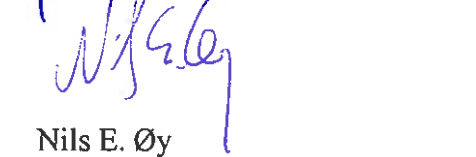

Hans-Tore Bjerkaas

Siri Zachariassen

Reidun Kjelling Nybø

Hilde Garlid

Espen Egil Hanssen

Jens Olai Jenssen

Nils E. Øy